

Lichamelijke opvoeding in het voortgezet speciaal onderwijs

Samen sporten is samen beleven

Enkele jaren geleden publiceerden we een artikel over een bevlogen docente die kickbokslessen gaf in Zuid-Afrika aan criminele jongeren in de gevangenis. In dit artikel vertelt ze, als docent LO op het VierTaal College in Amsterdam en Den Haag, over haar ervaring met een sportdag en tevens over sport in het algemeen voor leerlingen uit het cluster twee onderwijs.

TEKST SHARITA VAN DER HULST

Sharita van der Hulst heeft naast haar werk in het speciaal onderwijs ook een kickboks-schoon. Voor dit artikel is Annemarie Regeling de co-auteur geweest

Dinsdag 16 mei, acht uur 's ochtends: de weersvoorspellingen zien er goed uit. Dat kan maar één ding betekenen: de sportdag hoeft niet over te schakelen op het regenprogramma. Na maanden van voorbereidingen is het vandaag zo ver. De scholieren van het VierTaal College in Amsterdam, Schagen en Den Haag hebben vandaag een gezamenlijke sportdag. Het VierTaal College is voortgezet speciaal onderwijs voor

leerlingen met een auditieve en/of communicatieve belemmering. Dit type speciaal onderwijs valt onder het cluster 2.

Wat nou zwaar?

'Wat goed dat je dat doet' en 'Het zal zwaar voor je zijn!', zijn vaak de reacties als ik vertel dat ik werk in het speciaal onderwijs. Men denkt vaak in onmogelijkheden, als ze het woord 'speciaal' horen. Niet wetende hoeveel

Foto Sharita van der Hulst

Foto Lars Hoogland

energie je krijgt van de lessen en het inzien van wat wél mogelijk is! Stichting VierTaal is een jonge en vooruitstrevende organisatie, met als doel het onderwijzen en begeleiden van leerlingen met een auditieve en/of communicatieve belemmering. Leerlingen worden voorbereid op het functioneren binnen de maatschappij op hun eigen manier. De school leidt op voor reguliere certificaten en diploma's, van praktijkonderwijs tot en met havo.

Leerlingen worden voorbereid op het functioneren binnen de maatschappij op hun eigen manier

De missie van de school 'Gelijke kansen door verschil te maken' draagt hieraan bij door het onderwijs aan te passen aan de behoeften van de individuele leerling. Op het VierTaal College staat taal centraal, zowel in aanbod als werkwijze, om de taalontwikkeling te stimuleren. Dit doen de professionals door de aspecten zelfstandigheid, zelfredzaamheid, cognitieve en communicatieve vaardigheden in de lessen te verweven. Bij het vak lichamelijke opvoeding komen al deze aspecten aan bod, waardoor leerlingen de kennis die ze hebben opgedaan kunnen toepassen in praktijksituaties. Veel mensen leggen de link met werken aan taalontwikkeling vaker met andere vakken, zoals de talen of de zaakvakken. Uit de praktijk blijkt dat het anders werkt. Juist samenwerking tussen vakken en dus docenten zorgt ervoor

dat de leerlingen aan alle vier de aspecten kan werken. Tijdens LO maken de leerlingen spelenderwijs contact, ze communiceren over wat beter kan en leren van de fouten die gemaakt worden. Op sommige momenten zitten de taal- of gehoorproblemen flink in de weg. Ondanks het geven van veel voorbeelden tijdens de uitleg, het gebruik ondersteunende gebaren en het geduld dat je als docent moet hebben kunnen de emoties hoog oplopen. Leerlingen raken dan gefrustreerd of reageren boos, omdat het niet lukt om zich op de juiste manier te uiten. Bij de LO-docenten ligt precies hier de uitdaging! Deze momenten vol frustratie worden gebruikt om de leerlingen te leren om op de juiste manier met deze emoties om te gaan. Er wordt geleerd om te gaan met winst en verlies, ze leren voor zichzelf op te komen en te uiten wat zij voelen. Als docententeam ben je continue op zoek naar de juiste samenwerking om aan te sluiten op de onderwijsbehoefte van de individuele leerling.

Een bijzondere sportdag

Nadat ik vijf jaar op de vestiging in Amsterdam heb gewerkt, begon ik in schooljaar 2015-2016 ook op de vestiging in Den Haag. Toen de eerste voorbereidingen voor de jaarlijkse sportdag begonnen kwam ik met het idee om een sportdag te organiseren voor beide locaties. Al snel kwam het idee vanuit de directie om daar ook de locatie Schagen bij de betrekken. Door een goede samenwerking met docenten en docenten LO van de andere locaties, lukte het om voor dit schooljaar een gezamenlijke sportdag te organiseren.

Het was bijzonder om te zien dat wat ik voor ogen had, ook echt gebeurde. Tijdens de eerste rondes op de sportdag was het voor leerlingen nog even wennen: leerlingen trokken zich terug of gedroegen zich juist erg stoer. Maar gedurende de dag zag ik dat de leerlingen aan elkaar gewend raakten, contact maakten, elkaar een high-five gaven bij een doelpunt en het leuk vonden om samen te sporten. Leerlingen herkenden dingen in elkaar. Het gaf ze rust en het zorgde voor intrinsieke motivatie om er een leuke sportdag van te maken. Aan het eind van de dag waren er vriendschappen ontstaan. Hoewel zo'n vriendschap misschien maar van korte duur is, laat dit voor mij zien dat sport verbindt. Door het inzetten van hun verbale en non-verbale communicatie wisten de leerlingen er een hele mooie dag van te maken.

Only Friends

Deze sportdag werd gehouden op het sportcomplex van Only Friends in Amsterdam-Noord. Al zes jaar wordt de sportdag van de locatie Amsterdam op dit terrein gehouden en dat bevalt altijd ontzettend goed. Ook dit jaar, met nog meer leerlingen, was deze locatie perfect.

Only Friends is opgericht door Dennis Gebbink. Hij merkte dat hij voor zijn zoon Myron, geboren met een lichamelijke beperking (Cerebrale Parese), geen geschikte voetbalvereniging kon vinden. Voor Dennis was dit frustrerend, zijn zoon had talent. Dit talent wilde hij niet in de weg laten zitten door een beperking waar ook veel mogelijkheden voor te vinden zijn. Daarom besloot Dennis om zelf een sportvereniging op te richten, waar kinderen en jongeren met een beperking -zowel verstandelijk als lichamelijk- op hun eigen niveau en in een veilige en vertrouwde omgeving kunnen sporten. De slogan van Only Friends is "Je bent goed zoals je bent!" en dat lukt uitstekend. Steeds meer jongeren komen naar dit sportcentrum, om kennis te maken met een groot scala aan sporten. Op de sportdag van het VierTaal College, konden de leerlingen onder andere kennis maken met rolstoelbasketbal, handbal, atletiek, fitness en honkbal. Bij elke sport staan professionele medewerkers, vrijwilligers en stagiaires, die zorgen dat alle leerlingen alle sporten kunnen uitvoeren. Na afloop vertelden onze leerlingen dat de trainers vriendelijk, geduldig en enthousiast waren. De trainers van Only Friends voelden dus goed aan wat onze leerlingen nodig hebben.

Sporten bereikbaar maken

De werkwijze, de verschillende sporten en de faciliteiten sluiten dus goed aan bij onze leerlingen. We horen vaak dat leerlingen zich niet veilig of welkom voelen op reguliere sportverenigingen. Onze leerlingen hebben geen verstandelijke of motorische beperking. Als je onze leerlingen op straat tegenkomt, dan zie je niet dat zij naar het speciaal onderwijs gaan. Veel van onze leerlingen zijn motorisch gezien tot

Foto Lieke Zijp

Foto Lieke Zijp

hetzelfde in staat als leerlingen uit het regulier onderwijs. Toch hebben veel van onze leerlingen extra begeleiding nodig. Het begrijpen of kunnen verstaan van de instructies, het contact maken met teamgenoten, het samenwerken met de trainer, coach en teamgenoten is voor veel leerlingen lastig. Veel van onze leerlingen zouden wel willen sporten, maar haken na een korte tijd af of durven niet te starten.

Vanuit het VierTaal College in Amsterdam, kwam het idee om een samenwerking aan te gaan met Only Friends. We willen graag de drempel om te gaan sporten verlagen. Door als school samen te werken met Only Friends, kunnen we leerlingen en ouders gericht informatie geven, uitstapjes naar Only Friends organiseren en samen zoeken naar mogelijkheden om te starten met een sport. Leerlingen kunnen lid worden van Only Friends om in een veilige omgeving kennis te maken met een sport. Later zullen zij zich wellicht meer vertrouwd voelen met een sport, waardoor zij met meer vertrouwen lid kunnen worden bij een reguliere verenigingen.

Samen met Roy Gebbink is de samenwerking 4Friends van de grond gekomen. We zoeken naar de beste weg om iedere keer dat we er geweest zijn minimaal één leerling de stap te laten zetten zich in te schrijven en lid te worden bij Only Friends.

Terugkijken op de sportdag

Als team kijken we terug op een mooie dag. De sportdag was een goede gelegenheid om leerlingen niet alleen kennis te laten maken met verschillende traditionele en ook bijzondere sporten maar vooral contact te laten maken met de leerlingen van de andere locaties. Ik denk dat veel leerlingen hebben ervaren wat LO'ers en vele anderen allang weten: sport zorgt voor contact, door sport krijg je zelfvertrouwen en sport verbindt. Onze leerlingen hebben laten zien hoe je dat doet. Soms vergeet je het, soms vergeet je dat onze leerlingen écht super speciaal zijn.

Contact:

s.vanderhulst@viertaal.nl

Kernwoorden:

Voortgezet speciaal onderwijs, sportdag, uitdaging